

A KÚRIA

mint felülvizsgálati bíróság

í t é l e t e

Az ügy száma: Gfv.VI.30.150/2021/11.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Attila a tanács elnöke

Dr. Gáspár Mónika előadó bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

A felperes: felperes1

A felperes képviselője: dr. Ravasz László ügyvéd cím1

Az I. rendű alperes: cím

A II. rendű alperes: alperes1

Az I. és a II. rendű alperes képviselője: Dr. Szabó István Tamás Ügyvédi Iroda cím2

A per tárgya: szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Gyulai Törvényszék 2.Pf.25.606/2020/10. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának száma:

Rendelkező rész

A Kúria a felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasítja.

A jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű és a II. rendű alperesnek személyenként 307.975 (háromszázhétezer-kilencszázhetvenöt) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a felperes személyes költségmentességére tekintettel le nem rótt 1.239.300 (egymillió-kétszázharminckilencezer-háromszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2007. év május 24-én magánszemélyek részére lakásvásárlás céljára CHF alapú elszámolással megnevezéssel kötött kölcsönszerződést az I. rendű alperessel, amelyben az I. rendű alperes ingatlanvásárlás finanszírozására 75.925 CHF összegben vállalta kölcsön folyósítását.

[2] A kölcsön folyósításának feltétele volt a kölcsönszerződés II.2. pontja szerint, hogy a felperes a szerződéskötést megelőzően aláírja és átadja az I. rendű alperesnek a devizafinanszírozás kockázatairól szóló tájékoztatót.

[3] A felperes részére 2007. május 4-én adott – 2007. május 24-én megismételt – „Tájékoztató a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól” megjelölésű iratban (a továbbiakban: kockázatfeltáró nyilatkozat) az I. rendű alperes felhívta a figyelmet arra, hogy a devizában történő finanszírozás választásával a felperések élvezhetik a választott deviza piacának előnyeit, ugyanakkor viselik annak kockázatát is. A felperes a

kölcsönszerződés megkötésével tudomásul veszi, hogy a bank a folyósított kölcsönösszeget a választott devizanemben tartja nyilván és arra vállal kötelezettséget, hogy a kölcsönt a választott külföldi devizában fizeti vissza. Tekintettel arra, hogy a forint és a választott szerződés szerinti idegen deviza átváltási aránya (árfolyam) a napi piaci mozgások hatására változhat, felhívta a felperes figyelmét, hogy az esetlegesen kedvezőtlen árfolyamváltozás (emelkedés) előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. A finanszírozás előnye, hogy ha a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben esik az árfolyama, úgy csökken a finanszírozás forint ellenértéke, vagyis a tőkeösszeg és kamatai visszafizetését szolgáló törlesztőrészeket fedező deviza megvásárlása kevesebbe kerül, ahhoz kevesebb forint is szükséges, tehát ebben az esetben a teher csekélyebb és ez azt a helyzetet is eredményezheti, hogy kevesebbet kell visszafizetni, mint amennyi a kölcsönszerződés megkötésekor számított forint ellenérték alapján elvárt volt. Fordított esetben viszont, ha a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben nő az árfolyama, úgy növekedik a finanszírozás ellenértéke. A tőkeösszeg és kamatainak (törlesztőrészeinek) megfizetéséhez magasabb forint összeg szükséges. Tehát ebben az esetben a felvett devizahitel visszafizetéséhez több forintot kell a megfelelő devizanemre átváltva felhasználni.

[4] Kitért az irat egyben arra is, hogy a hitel kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereslet-kínálat alapján alakuló elszámoló árak (LIBOR, EULIBOR) határozzák meg. A kamatláb rendszeres időközönként, a megállapított kamatperiódusoknak megfelelően változik és a kiválasztott devizanem mindenkor piaci viszonyaihoz igazodik. Egy kamatperiódus alatt, tehát egy határidőtől a következőig a kamatláb változatlan marad annak ellenére is, ha a piaci viszonyokban változás következik be. A kamatszint a finanszírozás devizanemében többnyire különbözik a forint kamatszintjétől és teljesen más tendenciákat követ. Ennek következtében nem tud az I. rendű alperes felelősséget vállalni arra, hogy a piac kedvezőtlen alakulása miatt a felpereseknél adott esetben bekövetkező többletterhet átvállalja. Különösen nem vállal kötelezettséget arra, hogy tájékoztassa a felperest egy esetlegesen bekövetkező kedvezőtlen változásról. Így a felperesen múlik ennek megfelelően a változás követése, és az, hogy ez alapján bárminemű intézkedést tegyenek. Természetesen ez nem vonatkozik a bank üzleti évenként kötelező tájékoztatási kötelezettségének teljesítésére.

[5] A felperes a szerződés VII. CHF klauzula címet viselő 2. pontjában nyilatkozott, hogy a bank felvilágosítását, miszerint a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázata keletkezhet, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem CHF forrás, megértette és ezen információ tudatában is igénybe kívánja venni a szerződésben meghatározott kölcsönösszeget, illetve igényli a CHF nyilvántartást.

[6] Az I. rendű alperes a felmondott kölcsönszerződésből eredő követelését a II. rendű alperesre engedményezte.

A felperes keresete és az alperesek ellenkérelme

[7] A felperes keresetében elsődlegesen az I. rendű alperessel kötött fenti kölcsönszerződés I.1. és a IV.1. pontjának tisztességtelensége miatt a szerződés érvénytelenségének és érvényessé nyilvánításával annak megállapítását kérte, hogy az árfolyamkockázat a felperest korlátozottan terheli, kölcsöntartozását és a törlesztőrészeket

180 HUF/CHF árfolyamon kell megállapítani. Kérte egyúttal a kölcsönszerződés vonatkozásában gyakorolt elállása jogszerűségének megállapítását és az eredeti állapot helyreállítását, idetartozóan annak megállapítását, hogy a felvett 9.700.000 forint és a visszafizetett 10.943.956 forint különbözete mellett nem áll fenn tartozása a II. rendű alperes felé. Kérte továbbá az I. rendű alperes által közölt 2016. január 15-i felmondás érvénytelenségének megállapítását. Másodlagos keresete – az elsődleges keresettel egyező okból – a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítására és az érvénytelenség jogkövetkezményként a szerződés érvényessé nyilvánítására irányult, azzal, hogy az árfolyamkockázat a felperest korlátozottan terheli, a kölcsöntartozását és a törlesztőrészeket 180 HUF/CHF árfolyamon kell megállapítani, a II. rendű alperes felé fennálló tartozásának összege 3.196.569 forint, amelynek megfizetésére száz havi részletfizetés engedélyezését kérte havi 31.966 forint részletekben.

[8] Az alperesek ellenkéreleme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú határozat

[9] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[10] Ítéletének indokolása szerint megállapította, hogy a megállapítási kereset feltételei nem teljesültek az ügyben a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 172. § (3) bekezdése szerint. A felperes a követelés megszűnésének megállapítását végrehajtás megszüntetése iránt indított perben kérhette volna. Nem kérhette elállása jogszerűségének megállapítását és erre alapítottan az eredeti állapot helyreállítását sem. Az érvényessé nyilvánításra pedig úgy lett volna lehetőség, ha azt a bíróság felhívására a 2014. évi XL törvény (DH2 tv.) 37. §-ának megfelelő tartalommal, a felek közti elszámolásra kiterjedően, összecsúszva előterjeszti. Rögzítette továbbá, hogy a felek szerződése nem támasztotta alá a tartozás 180 HUF/CHF árfolyamon történő meghatározását; alperesi szerződésszegés sem emiatt, sem arra tekintettel nem volt megállapítható, hogy a felperes a perbeli deviza alapú szerződéssel a rá nézve kedvező kamatmérték ellenében vállalta az árfolyamkockázatot (6/2013. PJE határozat) és mindenre kiterjedő kockázatfeltáró nyilatkozatot írt alá. Nem találta alaposnak a szerződés I.1. és IV.1. pontjának tisztességtelenségére vonatkozó kereseti hivatkozást, mivel a felperes az árfolyamkockázatról érthető és világos tájékoztatást kapott a kölcsönszerződés VII.2. pontja és a szerződés megkötésével aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat együttes tartalma szerint. A külön okiratba foglalt tájékoztatás a 2/2014. és a 6/2013. PJE határozatokban, az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) ítélezési gyakorlatában megadott (C-51/17., C-186/16.) szempontrendszernek megfelelt. Kitért arra is a bíróság, hogy a felperes a szerződéskötésre visszamenőleges hatállyal nem állhatott el a kölcsönszerződéstől, az a jövőre nézve felmondással volt megszüntethető. Az I. rendű alperes felmondása következtében a szerződés megszűnt a felek között, a felperest ezt követően elállási jog a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 306. § (1) bekezdés b) pontja alapján sem illette meg. Nem fogadta el a bíróság a felperesnek az rPtk. 312. §-ában foglaltak szerint a teljesítés lehetetlenné válására történő és saját szerződésszegése nélkül a felmondással kapcsolatos hivatkozását sem. Az előzőek megalapozatlanná tették egyben a másodlagos keresetet is.

[11] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyta.

[12] A jogerős ítélet indokolásában a fellebbezés keretei között elsőként rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság az anyagi pervezetés körében nem mulasztott, hivatalból érvénytelenségi okot a törvényszék sem észlelt. Előrebocsátotta, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének felülbírálata során különös tekintettel volt a Kúria közzétett határozataiban megjelenő jogértelmezésre.

[13] Az ügy érdemét tekintve kifejtette, hogy a törlesztőrészletek összegének emelkedése és annak mértéke, viszonyulása a forintkölsön törlesztőrészletekhez nem volt hatással a szerződés érvényességére. Alapítván állította ezzel összefüggésben a felperes a kölcsönszerződés két főszolgáltatását: a kölcsön nyújtásán túl azt, hogy a kölcsön olcsóbb legyen a forint alapú kölcsönnél és ezt a tulajdonságát a törlesztőrészletek fizetésének teljes időszakában fenntartsa. A kölcsönszerződés szerződéses célja ezzel szemben az, hogy a hitel felvevőjének pénzforrásban jelentkező szükséglete a kölcsön nyújtásával kielégüljön. Az I. rendű alperes szolgáltatásának erre kellett alkalmasnak lennie. A hitelező külön kötelezettségvállalása nélkül csupán a felperes titkos fenntartásának vagy rejtett indokának minősülhetett az általa a szerződés céljaként megjelölt további körülmény [rPtk. 207. § (5) bekezdés; Kúria Gfv.VII.30.438/2019/13.]. Emellett nem volt megállapítható a felek megállapodása sem a felperes által állított körben [rPtk. 523. §, 205. § (1) és (2) bekezdés, 218. § (1) bekezdés; Kúria Gfv.VII.30.438/2019/13.], miből következően az I. rendű alperest ebben a körben külön tájékoztatási, intézkedési kötelezettség nem terhelte, és nem volt megállapítható a jogügylet érvénytelensége, teljesítésének lehetetlenülése, illetve a felmondás emiatt állított jogszerűtlensége sem. A felperes és az I. rendű alperes érvényes szerződése mindaddig hatályos volt, amíg azt az I. rendű alperes fel nem mondta.

[14] A felperes fellebbezésével szemben az elsőfokú bíróság nem sértette meg indokolási kötelezettségét mellőzött bizonyítási indítvánnyal összefüggésben, ugyanis a felperesnek – a jogerős ítéletben részletezett peradatok szerint – fenntartott bizonyítási indítványa az elsőfokú eljárásban nem volt. Bizonyításra szoruló tényállítása nélkül a bíróságot külön tájékoztatási kötelezettség sem terhelte: a felperes nem állított az írásbelitől eltérő tartalmú szóbeli tájékoztatást. Tévesen hivatkozott ezen túlmenően a bíróságokat hivatalból terhelő bizonyításra; a 93/13/EGK irányelven (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) és az EUB C-118/17. számú döntésén alapuló érvelése nem volt a Pp. 276. § (2) bekezdésének megfelelően megfogalmazható.

[15] A szerződésnek az árfolyamkockázati tájékoztatás hibájára alapított érvénytelenségét illetően a törvényszék az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával egyetértésben kiemelte, hogy az adott ügyben a felperes két kockázattájékoztató nyilatkozat is aláírt – egyet 2007. május 4-i, egy további 2007. május 24-i dátummal –, miből következően az I. rendű alperes a szerződéskötés következményeinek kellő idejű megismerhetőségét biztosította a számára (Kúria Gfv.VII.30.270/2019/6). Az I. rendű alperes által alkalmazott kockázattájékoztató nyilatkozat és a szerződés VII.2. pontjának együttes tartalma – ahogy azt az elsőfokú ítélet is helyesen állapította meg – megfelelőnek minősült: az I. rendű alperes az árfolyamkockázattal, annak viselésével, terjedelmével kapcsolatban az EUB döntéseinek és a Kúria gyakorlatának megfelelő tájékoztatást adott. A vizsgált iratok teljesítették az alaki szempontú érthetőség elvárását (Kúria Gfv.VII.30.270/2019/6.), tartalmukból pedig kitűnt, hogy a törlesztés

forintban kifejezett összegét az aktuális átváltási árfolyam mértéke határozza meg; az árfolyam a devizapiaci körülmények változása miatt szinte állandóan változik; a devizában fennálló tartozás, illetve a devizában meghatározott törlesztés forintba átszámolt összege az árfolyam változásával együtt módosul; az árfolyamváltozás kockázatot jelent, hiszen ezeket az ingadozásokat nem lehet előre kiszámítani. A felperes alappal nem gondolhatta azt, hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változása nem következhet be, illetőleg az árfolyamváltozás terhét nem neki kellene viselni; értékelnie kellett tudnia az ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségére gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is (Kúria Pfv.I.20.637/2019/6.; EUB C-51/17.; Pfv.I.20.637/2019/6., Gfv.VII.30.068/2019/6.). Az I. rendű alperes lehetséges többlettudomása kapcsán rámutatott az ítélet a 6/2013. PJE jogegységi határozat 3. pontjára, illetve hogy a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete által 2013. május 31-én adott tájékoztatás szerint a 2001-2008 közötti időszakban a pénzügyi intézmények sem láthatták előre a jövőbeni árfolyamváltozásnak sem a mértékét, sem az irányát, és a Magyar Nemzeti Bank stabilitási jelentései sem utaltak jelentős árfolyamváltozásra (Kúria Pfv.I.20.637/2019/6.). A pénzügyi szervezeteknek az árfolyamváltozás mértékével, a változás irányával kapcsolatban tájékoztatási kötelezettségük nem volt a fogyasztó felé (Kúria Pfv.I.20.033/2020/12.). A felperes álláspontjától eltérően a hitelbírálat nem része a szerződésnek, azzal kapcsolatos vállalásokat, megállapításokat a szerződés nem tartalmaz. A hitelbírálat esetleges nem gondos elvégzése a megkötött szerződés semmisségét nem eredményezi (BH 2019.84., Kúria Gfv.VII.30.494/2018., Gfv.VII.30.438/2019/13.). Amennyiben pedig a felperes az I. rendű alperes részéről megtévesztést tapasztalt, azt megtámadási okként a szerződéskötéstől számított egy éven belül érvényesíthette volna.

[16] Nem találta megállapíthatónak a másodfokú bíróság sem a felperes teljesítésének lehetetlenülését, sem érdekbeli, sem fizikai, sem pedig jogi okból. Amellett, hogy a pénzszolgáltatás fajlagossága kizárta a fizikai lehetetlenülést, illetve hogy e kérdésre a felek a szerződésükben maguk a VII.3. pontban kitértek, utalt a Kúria Gfv.VII.30.438/2019/13. számú határozatára, amely szerint az árfolyamkockázat hatása – az árfolyamkockázat természetéből, szabályozásából és a fentebb kifejtettek szerint a kockázatfeltáró nyilatkozatból is kitűnően a felperes általi korlátlan vállalásából adódóan – nem volt a szerződéskötés után jelentkező hátrányos körülményként értékelhető, amelyre a felek a szerződéskötéskor ne lettek volna figyelemmel és amely miatt ne lenne elvárható az adóstól a fizetési kötelezettség szerződés szerinti teljesítése.

[17] A felmondás kapcsán kiemelte a törvényszék, hogy azt az I. rendű alperes az rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontjára alapítottan gyakorolta, amellyel kapcsolatban a Kúria kimondta a Pfv.I.20.032/2019/5. számú határozatában többek között, hogy az adóst terhelő hátralék nem csak a kölcsönszerződésben foglaltak, de az rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontja szerint is alapot ad a szerződés azonnali hatályú felmondására. A felmondásnak egyebekben sem jogszabály, sem bírósági gyakorlat alapján nem kell pontos összeget tartalmaznia. A felmondást megalapozza és jogszerűvé teszi az adós súlyos szerződésszegésének ténye (Kúria Pfv.I.21.054/2019/11.). A felek szerződése az I. rendű alperes érvényes felmondásával megszűnt; a felmondott szerződéstől utóbb elállni nem lehetett.

[18] Rögzítette végül a törvényszék, hogy nem értett egyet az elsőfokú bíróság ítélete indokolásából a megállapítási perrel kapcsolatos indokokkal [Pp. 172. § (3) bekezdés], illetve azzal, hogy a felperes az elszámolását nem vezette le, ezért az elsőfokú ítélet indokolásából a vonatkozó részeket mellőzte. Hangsúlyozta, hogy eltérő jogi álláspontja az elsőfokú bíróság érdemi döntésére – a kereset érdemi vizsgálata és a döntés teljeskörű indokolása miatt – nem

hatott ki, illetve hogy az érvénytelenség megállapításának hiánya szükségtelenné tette az elszámlolás érdemi vizsgálatát. Teljes mértékben egyetért a törvényszék az elsőfokú bíróság ítélete indokolása [22] és [23] bekezdésében kifejtettekkel, valamint a [24] bekezdés második felében kifejtettekkel, és osztotta a [32], [33] és [34] bekezdésben foglaltakat is.

Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

[19] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és – tartalmilag – az elsőfokú ítélet megváltoztatásával kérte a kölcsönszerződés és a felmondás érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetének helytadó döntés meghozatalát, és másodlagos keresete szerint a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását a fennálló kölcsöntartozás és részletfizetés megállapításával.

[20] Előadta, hogy az ügyben eljáró bíróságok a Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértésével, önkényes mérlegeléssel állapították meg az I. rendű alperes által az árfolyamkockázat körében adott tájékoztatás tisztességes jellegét, jogellenesen nem vették figyelembe az rPtk. 523. § (1) bekezdése, 277. § (1) bekezdés a)-c) pontjai alkalmazásával a 6/2013. PJE és a 2/2014. PJE határozatokban megadott szempontokat, idetartozóan azt, hogy a deviza alapú szolgáltatással a szerződési cél az volt, hogy a törlesztőrészek összege az alacsonyabb deviza kamatszint miatt deviza árfolyamváltozás esetén se érje el a forintkölcsönök törlesztési szintjét. Ez a szerződési cél azonban a 2008. évi gazdasági válság hatására megdőlt. A deviza alapú szolgáltatás teljesíthetősége nemcsak az árfolyamváltozástól függött, kompenzálására szolgált az ügyfeleknek biztosított alacsonyabb kamat. Befolyásolta emellett a forintkölcsönök törlesztőrészletének szintje is a szolgáltatás teljesíthetőségét, a deviza alapú szolgáltatás lényege nem volt leszűkíthető az árfolyamkockázat viselésére.

[21] Utalt az EUB C-26/13., C-186/16. számú ügyben hozott ítéleteire is, amelyek alapján állította, hogy joggal számíthattak a fogyasztók, így a felperes is arra, hogy a bankok és az alperes a változó kamatra vonatkozó szerződési rendelkezést annak eredeti szerződési céljára fogja használni, vagyis hogy a kamat változtatásával eleget tudjon tenni az rPtk. 277. § (1) bekezdés a)-c) pontjában írt kötelezettségeinek. A felperes fogyasztóként úgy vállalhatta a korlátlan árfolyamkockázat viselését a futamidő végéig, hogy a futamidő végéig biztosítandó alacsonyabb kamatért és törlesztőrészletért nyújtja azt visszerhes szolgáltatásként. Az előzőek a kamatkockázatra is fennállnak, a kamatkockázatnak a törlesztőrészekre, így a szerződési cél megvalósíthatóságára gyakorolt hatását a másik két elem együttes figyelembevételével lehet vizsgálni. Megjegyezte, hogy a 2014. évi LXXVII. törvény (DH3 tv.) 1. § a) pontja alapján a forintosítás és a kamatszint meghatározás, illetve ez alapján az elszámlolás, nem vonatkozik a perbeli szerződésre, hiszen a deviza alapú szolgáltatás lehetetlenülése miatt a kölcsönszerződés 2009 elején megszűnt az rPtk. 312. § (1) bekezdése szerint, a jogalkotó viszont nem akarta rendezni azokat a jogviszonyokat, amelyek 2015. február 1-jét megelőzően megszűntek. Mindebből következik, hogy a felek között az elszámlolást a lehetetlenülés idején irányadó árfolyamon kell elvégezni. Hangsúlyozta, hogy az I. rendű alperesnek a főszolgáltatás kötelezettjeként az rPtk. 277. § (1) bekezdés a)-c) pontjának megfelelően kellett teljesítenie az általa nyújtott deviza alapú szolgáltatást; amennyiben teljesítése tőle a továbbiakban nem volt elvárható vagy külső okok miatt erre nem volt képes, az rPtk. 241. §-a szerint neki kellett kérnie a bíróságtól a szerződés módosítását. Mindaddig, amíg ez nem történik meg, teljesítésére az rPtk. 277. § (1) bekezdés

a)-c) pontjai irányadók, vétkes mulasztásának következményeit nem háríthatja át. Kiemelte, hogy a forintkölsönök kamata 2013 végére már nem volt magasabb a deviza alapú kölcsönökénél. A pénzügyi válság következtében 2009 elejét követően nyilvánvalóvá vált, hogy nem biztosítható az adósok számára az a szerződési cél és annak megvalósítása, hogy a devizaalapú kölcsönök kamata alacsonyabb legyen a forintkölsönökénél. Ez a folyamat 2013-2014-re lezajlott, a deviza alapú kölcsönök átlagos kamatszintje elérte a forintkölsönök kamatszintjét, a deviza adósok kamathátrányba kerültek a forinthelesekhez képest. Állította, hogy 2013 végét követően már nem volt biztosított részére a korlátlan árfolyamkockázat vállalásának fejében a 6/2013. PJE III. 2.b) pontjában meghatározottak szerint a forintkölsönökénél alacsonyabb kamatú kölcsön. Mindez a 2008-as gazdasági válság hatására kialakult új gazdasági környezet miatt sem volt a későbbiekben biztosítható számára.

[22] Az rPtk. 277. § (1) bekezdés c) pontja szerint a szerződéses cél feltárása kapcsán utalt még a 9/2006. (XI. 7.) PSZÁF ajánlás III.1. pontjára, az rPtk. 205. § (3) bekezdésére, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (6) bekezdésére, 210. § (1) bekezdésére, 213. § (4) bekezdésére. Hangsúlyozta, hogy az általános fogyasztói céllal azonos szerződéses célja nem minősíthető titkos fenntartásként vagy rejtett indokként, illetve hogy részére a hitelező minden olyan szerződéses feltételről külön tájékoztatást kellett adjon, amely jogszabály alapján vált a szerződés részévé. Idetartozott az is álláspontja szerint, hogy az rPtk. 277. § (1) bekezdés a)-c) pontjának megfelelő, a 6/2013. PJE határozat III. 2.b) pontjában is írt szerződéses cél a jogszabály erejénél fogva vált a szerződés tartalmává. A kölcsönszerződés lényeges elemeit az rPtk. 523. §-a, az rHpt. 210. § (1) bekezdése nem határozza meg, e vonatkozásban az rHpt. 213. § (1) bekezdés rendelkezései voltak alkalmazandók. Megjegyezte ugyanakkor, hogy felvetődhet az a jogi értelmezés is, hogy az ellenszolgáltatás szabályozatlansága miatt a lényeges szerződési elem tekintetében hiányzott a felek között az akarategység, ezért az rPtk. 205. § (1) bekezdése szerint a deviza alapú szolgáltatás tekintetében nem jött létre köztük szerződés.

[23] A BH2020.152. számon közzétett eseti döntés, a 2/2014. PJE határozat III.1. pontja, az EUB C-26/13. számú ítélete alapján kiemelte, hogy az I. rendű alperes a kockázatfeltáró nyilatkozatban egyáltalán nem tárta fel a korlátlan árfolyamkockázat vállalása és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben, így a forintkölsönöknél alacsonyabb kamat és törlesztőrészlet, az így elérhető gazdasági előny, a devizaalapú szolgáltatás teljesíthetősége tekintetében előírt mechanizmus közti viszonyt, úgy, hogy módjában álljon a felperesnek egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket. Emiatt joggal feltételezhette, hogy az I. rendű alperes szerződésszerűen fog teljesíteni, ebből eredő kötelezettségeit nyújtani fogja és a korlátlan árfolyamkockázat vállalása mellett is biztosítja a felperes számára a szerződési cél megvalósíthatóságát a futamidő végéig.

[24] Az I. rendű alperes téves és hiányos tájékoztatása miatt a szerződéskötés előtt a felperes nem tudta felmérni a korlátlan árfolyamkockázat vállalásának rá háruló gazdasági következményeit, ezért a 2/2014. PJE határozat, a BH2020.5.151., a BH2020.5.152. eseti döntés és az EUB ítélezési gyakorlata alapján az árfolyamkockázatról való tájékoztatás tisztességtelennek minősül, a kölcsönszerződés az rPtk. 209. § (1) bekezdése, 209/A. § (2) bekezdése alapján érvénytelen. Utalt a keresetlevél 3/c. pontjában írt további érvelésére.

[25] Rámutatott, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatás nem tért ki a gazdasági nehézség mellett arra sem, hogy az I. rendű alperes a hitelbírálat során figyelembe vette-e az általa a kockázatfeltáró nyilatkozatban megjelölt kockázatot, illetve hogy a hitelképességet milyen időszakra vizsgálta. Állította ebből, hogy joggal feltételezte, a hitelbírálat során az I. rendű alperes figyelembe vette mindezeket és a teljes futamidőre vizsgálta az általa feltárt körülmények lehetőségét, egyúttal a felperes hitelképességét, ami alapján a felperes is joggal feltételezte, hogy az írásbeli tájékoztatásban lévő kockázatok csak olyan mértékben emelhetik meg a törlesztőrészleteket a futamidő végéig, hogy nem fogja veszélyeztetni a hitelképességét, illetve a gazdasági nehézségeket sem idézi elő, amelyek a törlesztőrészletet teljesíthetlenné teszik számára. Arra az esetre, ha mindezzel nem ért egyet a bíróság, kérte előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.

[26] Állította mindebből, hogy az árfolyam- és a kamatkockázatról való tájékoztatás tisztességtelensége miatt a felek közti kölcsönszerződés érvénytelen az rPtk. 209. § (1) bekezdése, 209/A. § (2) bekezdése, a fogyasztói irányelv 3. cikk (1), (3) bekezdése, 1. számú melléklet 1.a) pontja, a 2/2014. PJE határozat 1. pontja alapján a kölcsönszerződés egésze érvénytelen.

[27] Arra az esetre, ha az érvénytelenség nem kerül megállapításra, vagy a kölcsönszerződést a bíróság érvényessé nyilvánítja, hivatkozott az rPtk. 238. § (1) bekezdése alapján arra is, hogy a kölcsönszerződés 2015. február 1-jét megelőzően lehetetlenült [rPtk. 312. § (1) bekezdés] és így megszűnt, mivel a forintkölcsönöknél alacsonyabb kamat és törlesztőrészlet a 2008-as pénzügyi válság hatására nem volt biztosított 2009 márciusát követően. Mindez egyben kizárja a DH3 tv.-en alapuló elszámolás és kamatszint számítás alkalmazását.

[28] A felmondás érvénytelensége körében előadta, hogy az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis a kölcsönszerződés azonnali hatályú felmondást előíró rendelkezése, amely bármely kis tartozás esetén lehetővé teszi a felmondást. Az I. rendű alperes felmondását jogszerűtlenné teszi, hogy az rPtk. 277. § (1) bekezdés a)-c) pontjának megfelelő teljesítése esetén nem lett volna a felperesnek a kölcsönszerződés felmondásakor olyan hátralékos törlesztőrészlet-tartozása, amely a felmondást megalapozhatta volna az rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontja szerint. Kérte figyelembe venni a Kúria Gfv.VII.30.071/2019/9. számú ítéletét. Az I. rendű alperes bemutatott magatartása kapcsán hivatkozott egyúttal a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) [helyesen: rPtk.] 4. § (4) bekezdésére és a 200. § (2) bekezdésére. Állította, hogy az I. rendű alperes a lehetetlenülés miatt már megszűnt kölcsönszerződést mondott fel, a felmondás ezért az rPtk. 200. § (2) bekezdése, 321. § (1) bekezdése és 525. § (1) bekezdése alapján semmis.

[29] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult. Egyetértettek a jogerős ítélet indokaival.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

[30] A Kúria elsőként rögzíti, hogy nem jelentette akadályát a felülvizsgálati eljárás folytatásának és a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának a Pp. 18. § (1) bekezdése

alapján, hogy a felperes a felülvizsgálati tárgyalás megkezdését követően a Kúria eljáró tanácsának egyik tagjával szemben – elfogultságára hivatkozással [Pp. 12. § f) pont] – kizárási okot jelentett be, amelynek fennállását az ítélező tanács érintett tagja nem ismerte el.

[31] Rögzíti még, hogy a felülvizsgálati eljárásban érdemben vizsgálható jogszabálysértések mellett, valamint annak figyelembevételével, hogy a fogyasztói irányelvnek az árfolyamkockázat mibenlétét szabályozó szerződéses feltételek átláthatóságával kapcsolatos követelményrendszerét az EUB több ítéletben – így a C-26/13., C-186/16., C-51/17., számú eljárásokban, a C-776/19-C-782/19. számú egyesített ügyekben és a C-227/18. számú ügyben hozott ítéletében is – értelmezte már, nem találta indokoltnak, ezért elutasította a felperes kérelmét a felülvizsgálati eljárás tárgyalásának felfüggesztésére és az EUB előtt előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére [Pp. 126. § (1) bekezdés a) pont, 130. § (1)-(3) bekezdés]. Hangsúlyozza egyben, hogy a Kúria a jelen ügyben – a következőkben részletezettek szerint – irányadó Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatával az EUB fogyasztói irányelvet értelmező fenti határozataira figyelemmel volt, és azok értékelésével vezette le, majd foglalta össze a fogyasztói irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében előírt világos és érthető megfogalmazás követelményének esetről-esetre gazdagodott konjunktív feltételrendszerét.

[32] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem találta jogszabálysértőnek.

[33] Előrebocsátja a felülvizsgálati eljárás lényegével és korlátaival kapcsolatban, hogy a felülvizsgálati eljárás nem folytatása a jogerős ítélettel befejezett pernek. A felülvizsgálat a jogerős ítélet ellen igénybevehető rendkívüli perorvoslat, amiből nemcsak az következik, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, és nem lehet tárgya sem olyan tény-, sem pedig jogkérdés, amely a megelőző eljárásban nem merült fel, de következik az is, hogy – miként a korábban hatályban volt rPp.-nek a Pp. 423. § (1) bekezdésével tartalmilag azonos rendelkezéseit az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmezte – felülbírálati jogkörét a Kúria az adott ügyben nem irányadó, három kivételtől eltekintve, a felülvizsgálati kérelem korlátján belül, a negyvenöt napos határidőben érkezett perorvoslati kérelemben – a jogszabálysértés és azzal összhangban a megsértett jogszabályhely megjelölésével, valamint a jogorvoslati kérelem indokainak ismertetésével – előadott jogszabálysértések vizsgálatával gyakorolhatja. A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részében – még ha az ítélet jogi álláspontja adott körben téves is – nem bírálhatja felül, és arra sincs mód, hogy a felülvizsgálatot kérő fél a felülvizsgálati kérelmét a benyújtására szabott törvényes határidőn túl további jogi hivatkozásokkal egészítse ki.

[34] A határidőn belül benyújtott felülvizsgálati kérelemben hivatkozott és érdemben vizsgálható jogszabálysértésekkel kapcsolatban leszögezi a Kúria, hogy a felvetett jogkérdések mindegyikében – az alábbiakban részletezettek szerint – állást foglalt már.

[35] A felperes perbelivel azonos, a 6/2013. PJE határozaton is alapuló jogi érvelése tárgya volt a Kúria előtt Gfv.VII.30.438/2019. számon indult felülvizsgálati eljárásnak. A Kúria Gfv.VII.30.438/2019/13. számú ítéletének indokolásából kitűnően – az adott szerződés

értelmezésén túl – nem tulajdonítható magának a 6/2013. PJE határozatnak a felperes által állított tartalom a deviza alapú kölcsönszerződés esetén elfogadott szerződéses cél tekintetében. Alapvetően tehát magából a hivatkozott jogegységi határozatból sem, de a perbeli szerződés értelmezésével sem volt levezethető, hogy a szerződő felek a kölcsönkötelelemmel összefüggésben elfogadott célként, avagy az I. rendű alperes kötelezettségvállalásaként – valójában a felperes teljesítésének korlátjaként – meghatározták volna a felperes által állított tartalmat: az adósnak a futamidő teljes idejére a forintkölcsönök törlesztőrészei mértékében maximált, egyben az aktuális vagyoni és jövedelmi viszonyaikhoz mérten stabilan törleszthető fizetési kötelezettségét.

[36] Az ügyben eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül, az irányadó bírósági gyakorlatnak megfelelően foglaltak állást a perbeli szerződésnek az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződéses feltételei átláthatóságáról, amellyel a Kúria szintén egyetértett: a vizsgált tájékoztatás mindenben megfelel a 2/2014. PJE határozatban, valamint az EUB vonatkozó joggyakorlatában kifejtett szempontoknak. A jogerős ítélet helyálló indokainak megismétlése nélkül a Kúria a következőket emeli ki a felülvizsgálati kérelemmel kapcsolatban.

[37] Elsőként utal arra, hogy az I. rendű alperes perbelivel megegyező szerződéses feltételeit és azonos tartalmú tájékoztatását már több ügyben is vizsgálta, és azt világosnak és érthetőnek találta, amiből az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződéses feltételek tisztességes jellegére következett (Gfv.VII.30.371/2020/7., Gfv.VII.30.220/2020/6., Pfv.I.20.125/2021/3.). Megállapította, hogy a szerződésbe foglalt és a külön okiratban adott tájékoztatásból kitűnik, a kockázat reális és bármilyen mértékű lehet, és figyelmeztetést tartalmaz arra vonatkozóan is, hogy mindez a fizetési terhek jelentős növekedésével járhat, amit az I. rendű alperes nem vállal át. A tájékoztató alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes, átlagos fogyasztó felmérhette az árfolyamváltozásnak a szerződés teljesítésére kiható lehetséges következményeit, és a személyi, vagyoni viszonyaira vonatkozó akár jelentős hatását.

[38] A Kúria figyelemmel volt a fentiekén túl arra is, hogy Jogegységi Panasz Tanácsa a 2021. november 22-én hozott és a Magyar Közlöny 2021. évi 243. számában 2021. december 28-án közzétett Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat) értelmében a 2/2014. PJE határozat 1. pontja (Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen) azzal a kötelező (kiegészült) értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet (JPE határozat elvi tartalom, 34. pont).

[39] Az I. rendű alperes tájékoztatója fenti elveknek való megfeleléséről a Kúria a PJE határozatot követően szintén állást foglalt már (Gfv.VI.30.226/2021/9.), amelyre tekintettel az előzőekben megjelölt egyedi ügyekben folytatott joggyakorlata a PJE határozatot követően is kötelező erejüként hivatkozható.

[40] A felperes sem a keresetében, sem a felülvizsgálati kérelmében nem hivatkozott a Kúria által korábban még nem vizsgált szempontra, amely megalapozhatta volna a kialakult joggyakorlatától való eltérést.

[41] A fentiekből következően jogszabálysértés nélkül következtetett egyben a jogerős ítélet az I. rendű alperes szerződésbe ütköző magatartásának hiányára, illetve arra is, hogy nem tette megállapíthatóvá sem érdekbeli, sem fizikai okból a felperes teljesítésének lehetetlenülését, hogy a szerződés megkötése után beállt, döntően a felperes fizetési kötelezettségeit megnövelő árfolyamváltozásnak betudható okból az adós törlesztési kötelezettsége nagymértékben elnehezült. Az árfolyamkockázat hatása – az árfolyamkockázat természetéből, szabályozásából és korlátlan vállalásából adódóan – nem volt a szerződéskötés után jelentkező olyan hátrányos körülményként értékelhető, amelyre a felek a szerződéskötéskor ne lettek volna figyelemmel és amely miatt ne lenne elvárható az adóstól a fizetési kötelezettségük szerződés szerinti teljesítése (Gfv.VII.30.438/2019/13.).

[42] A kifejtettek indokok megalapozatlanná tették a felperes érvelését a felmondás jogszerűtlenségét, érvénytelenségét illetően is, amelyre a jogerős ítélet ugyancsak megalapozott indokolással következtetett. A deviza alapú kölcsönszerződés elfogadott szerződéses céljának és a szerződő pénzügyi intézmény kötelezettségvállalásának már részletezett értelmezése, a lehetetlenülés hiánya, valamint az árfolyamkockázat viselését előíró szerződéses feltétel érvényessége kizárta egyben a felmondás jogszerűtlenségének megállapítását is a felperes által állított okból [rPtk. 277. § (1) bekezdés a)-c) pont, 209. § (1) bekezdés]. Megjegyzi ezzel kapcsolatban a Kúria a felülvizsgálati kérelem eltérő tartalma miatt, hogy a felperesnek egyebekben nem volt keresete az kölcsönszerződés felmondással kapcsolatos rendelkezése tisztességtelenségének és ez okból való érvénytelenségének megállapítására. A Kúria Gfv.VI.30.071/2019/9. számú ítéletétől való eltérés lehetősége fel sem merülhetett.

[43] Az előzőekből következően a jogerős ítélet nem sértette az rPtk. felülvizsgálati kérelemben megjelölt rendelkezéseit és megalapozatlannak sem volt tekinthető a tényállás megállapítása körében.

[44] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[45] A felülvizsgálati kérelem eredménytelensége miatt a felperes a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperesek jogi képviselétével felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdése, 4/A. §-a alapján a kifejtett ügyvédi tevékenységgel

arányban, áfával növelt összegben felszámított ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költséget. A felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a szerint az állam viseli.

[46] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2022. március 8.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Gáspár Mónika s.k. előadó bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelül: